

Dansk Expedition til Østkysten af Grønland.

Geografisk Tidsskrift, Bind 10 (1889)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/gto/gto_0010-PDF/gto_0010_67365.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=67365>

pdf genereret den : 22/5-2008

Dansk Expedition til Østkysten af Grønland.

Som Læserne sikkert allerede tidligere ville have erfaret med stor Tilfredsstillelse, kommer den af Premierløjtnant i Flaaden *C. Ryder* foreslaaede Undersøgelsesrejse til Østkysten af Grønland istand til næste Aar for offentlige Midler. Ltnt. Ryder, der skal lede Expeditionen, har gjentagne Gange havt Lejlighed til at stifte Bekjendtskab med Grønland. Han var saaledes Deltager i den af den nuværende Bestyrer for det meteorologiske Institut, Cand. mag. *A. Paulsen*, ledede Expedition, der, som Led i Rækken af de Expeditioner, som fra forskjellige Lande samtidig sendtes til de arktiske Egne, i 1882—83 i Godthaab anstillede meteorologiske Iagttagelser. Det følgende Aar deltog Ltnt. Ryder i Krydseren „Fylla“s Togt under Kapt. *Normann* til Vestkysten af Grønland og i 1885 i en Expedition til Vestkysten under Kapt. *Jensen*. Endelig ledede han i 1886—87 til Egnene nordfor Upernivik en Expedition, der i forskjellig Retning bragte smukke Resultater.

Vi meddele nedenstaaende Ltnt. Ryders til Marineministeriet indgivne „*Forslag og Plan til en Undersøgelse af Grønlands Østkyst fra 66° til 73° N. Br.*“ Expeditionen vil blive foretagen med „*lejet Skib*“, hvilket, som det vil ses af Planen, har betydelig større Fordele end, om den skete ved „*Landsætning fra et Fangstskib*.“

Ltnt. *Ryders* i December ifjor til Marineministeriet indsendte Forslag og Plan lyder som følger:

„Medens de danske Undersøgelser paa Grønlands Vestkyst, naar enkelte mindre Strækninger undtages, efterhaanden ere naaede op til 74½° N. Br., strække de systematiske Undersøgelser paa Østkysten sig endnu kun til 66° N. Br., det nordligste af Kaptajn *Holm* i 1884 naaede Punkt.

Fra 66° og til omtrent 70° er Kysten fuldstændig ubekjendt og endnu ikke betraadt af nogen Evropæer.

Fra 70° til 73°, fra Scoresbys Sund til Munden af Kejser Franz Josephs Fjord, har Kyststrækningen (især Yderlandet) været besøgt og er tildels kaartlagt af den bekjendte *William Scoresby* i 1822; men da han, som Fører af et Hvalfangerskib, kun kunde drive den Slags Undersøgelser som en Bisag, indskrænkede sig hans Ophold her til omtrent en Maaned, i hvilken Tid han kun var et Par Gange i Land nogle Timer. Der kan saaledes for denne Stræknings Vedkommende

selvfølgelig ikke være Tale om, at den er „undersøgt“, og navnlig gjælder dette de indre Partier og Forgreninger af de herværende dybe Fjorde og Sunde som Scoresbys Sund, Halls Indløb, Davys Sund o. s. v.

Fra Kejser Franz Josephs Fjord og nordefter til omtrent 77° N. Br. er Kysten i Hovedsagen bleven kaartlagt og undersøgt af den anden tyske Nordpols-expedition 1869—70, og denne Del af Kysten maa siges at være forholdsvis grundig kjendt, endskjønt ogsaa her de inderste Grene af Fjordene ikke bleve besøgte.

Det er altsaa Strækningen mellem 66° og 73°, der endnu ligger fuldstændig uberørt af videnskabelige Expeditioner. Denne Stræknings nærmere Undersøgelse vil formentlig give særdeles interessante Resultater om geografiske, naturhistoriske og klimatologiske Forhold i de paagældende Egne, om Isforhold i den vestlige Side af Danmarksstrædet, ligesom jeg ogsaa skal henlede Opmærksomheden paa Sandsynligheden for her at træffe Indfødte, som i lange Tider have været fuldstændig isolerede fra Andre, og derved have ganske særlig Interesse.

I Erkjendelse af det Ønskelige i at Danmark foranstaltede denne Undersøgelse af sit gamle Biland, fremkom Kommissionen for Grønlands Undersøgelse i Aarene 1880 og 1881 med Forslag til Udsendelsen af tvende Expeditioner, en Konebaadsexpedition, der fra Kap Farvel skulde arbejde sig mod Nord til 66° N. Br., og en Skibsexpedition, som skulde undersøge den nordlige Kyststrækning.

Kommissionen udtalte dengang:

„Her er ikke Tale om at ville træde i Skranken med de større Nationer, hvis Kald det er at løse Op-gaver af langt videre gaaende Beskaffenhed; men vore til Regjeringen indgivne Forslag indskrænke sig udelukkende til Undersøgelser, som med Rette kunne ventes særlig overtagne af Danmark. Det vil ses, at de kun vedrøre Landstrækninger, der dels høre til den danske Krone, dels grænse umiddelbart op til saadanne, og som alene i Betragtning af deres Beliggenhed, saa nær ved de af den civiliserede Verden befærdede Have, ikke bør lades upaaagtede i vore Tider. Naar vi udsende en Skibsexpedition fra Nord og en Baad-expedition fra Syd for at undersøge den hidtil ubekjendte Kyststrækning i den sydlige Del af Østgrønland, have vi for denne Kysts Vedkommende allerede i Hovedsagen opfyldt de os paahvilende Forpligtelser,

og de Beløb, der foreslaaes anvendte til disse Foretagender, kunne langtfra siges at være overdrevent store.“

Siden Kommissionens Forslag fremkom, er den ene Expedition, Konebaadsexpeditionen, lykkelig og med store Resultater tilendebragt af Kaptajn *Holm*, som kaartlagde og undersøgte Kysten fra Kap Farvel op til Angmagsalik paa 66° N. Br., hvor han, som bekendt, fik Lejlighed til at stifte Bekjendtskab med en Gruppe Eskimoer, der aldrig før havde været i Berøring med hvide Mænd (se „Meddelelser om Grønland“ 9de og 10de Hefte).

Det lykkedes imidlertid ikke dengang at faa Midler til at udsende Skibsexpeditionen og derved faa den nordlige Kyststrækning undersøgt.

Jeg behøver ikke her at detaillere det Ønskelige i, at danske Expeditioner fortsætte Undersøgelserne ligesaa højt op paa Østkysten, som vore Kolonier ligge paa Vestkysten, altsaa op til 72°—73° N. Br., men kan henvise til førnævnte Kommissions egne Udtalelser som ogsaa til de af Kaptajn i Marinen *Normann* fremsatte Meninger om denne Sag i „Meddelelser om Grønland“ 6te Hefte pag. 36. (Forslag til en fra Siden foretagen Undersøgelse af Grønlands Østkyst).

Naar jeg i det Følgende skal tillade mig at fremkomme med Forslag og Plan til en Expedition for at undersøge Kysten fra omtrent 73° N. Br. og ned til Kaptajn *Holms* Overvintringssted Angmagsalik, en Plan som i Hovedsagen støtter sig til det forannævnte af Kaptajn *Normann* fremsatte Forslag, og som fremkommer efter Samraad med ham og med Kaptajn *Holm*, saa er det dels fordi jeg paa Grund af forskellige Omstændigheder mener at kunne anslaa Udgifterne til en saadan Expedition noget lavere end tidligere og derved antager, at der er større Udsigt til at faa de fornødne Midler bevilgede af Rigsdagen, og dels fordi der er Sandsynlighed for, at, hvis en saadan dansk Expedition ikke skulde komme afsted i de nærmeste Aar, vil den blive iværksat af Fremmede, som — med en vis Ret — ville ræsonnere som saa: at naar Danmark i saamange Aar siden 1880, da det første Lovforslag desangaaende blev indgivet til Rigsdagen, ikke har kunnet bekvemme sig til at yde de fornødne pekuniære Ofre for at hævde sin Højhedsret til dette Land, maa man antage, at det helt har opgivet det.

Forinden jeg omtaler selve Planen, skal jeg kun anføre, at, skjønt Grønlands Østkyst, som bekendt, gjælder for at være meget vanskelig at besejle, maa det dog nu anses som bevist, at mellem 70° og 75° N. Br. vil man med et passende Skib, og et stærkt Træ-Damp-

skib, kunne gjøre sikker Regning paa at kunne lande hvert Aar, naar man blot vælger den rette Aarstid.

De Grunde, som foraarsage dette og ere udførligt omtalte i Kaptajn *Normanns* Forslag, ere i Korthed følgende:

1) Den store Plads, Isen paa denne Strækning har at udbrede sig paa i Modsætning til Strækningen nord- og sydfor, hvor den det første Sted indpresses mellem Grønland og Spitzbergen og det andet Sted mellem Grønland og Island.

2) Golfstrømmens Parallelisme med den sydgaaende Polarstrøm, hvorved den Sammenstuvning af Ismasserne undgaaes, som længere sydpaa finder Sted som en Følge af, at Golfstrømmen her løber skjøns ind paa Polarstrømmen.

3) De fremherskende vestlige og nordvestlige Vinde, som i Forbindelse med Stille i Eftersommermaanederne paa denne Strækning bidrage til at sætte Isen fra Land og sprede den, medens Hovedvindretningen længere sydpaa er mere østlig og sætter Isen paa Land.

4) Den udadgaaende Strøm, der, som en Følge af Afsmeltningen, i Sommermaanederne maa antages at finde Sted fra de store Fjorde: Scoresbys Sund, Davys Sund, Kejser Franz Josephs Fjord o. s. v.

5) Den større, mere ubrudte Is, som træffes her og som er betydelig lettere at navigere i end den, der længere sydpaa kan lægge saamange Hindringer i Vejen, fordi den er saa sønderdelt, at der er mindre Aabning mellem Flagerne, medens disse heller ikke ere store nok til at holde Søgangen ude.

At det Forannævnte er rigtigt, er bevist ved, at foruden hollandske Hvalfangere i det 17de Aarhundrede have Efternævnte enten været i Land paa denne Kyststrækning eller med deres Skib været umiddelbart inde under Kysten, saa at de havde kunnet iværksætte en Landgang, saafremt de havde havt det til Hensigt:

1761. Dansk Hvalfanger *Volquart Bohn* (rimeligvis i Scoresbys Sund).
1822. *Will. Scoresby jun.* med Skibet „Baffin“ . . . . . 69°—75° N. Br.
Scoresby sen. med Skibet „Fame“ 70°—73° —
1823. *Cluering* og *Sabine* med Skibet „Griper“ . . . . . 73°—75° —
1831. Kaptajn *Huake* . . . . . 74°
- 1869—70. 2den tyske Nordpolsexpedition med Skibet „Germania“ 75°—77° —
1868. Kaptajn *David Gray* . . . . . 73¹/₂°
- 1874 og 76. Kaptajn *David Gray* med Skibet „Eclipse“.

Endelig har iaar, 1889, Sælfangerdamperen „Hekla“, Kapt. *Knudsen* af Tønsberg, været inde paa Østkysten fra 73° til $75\frac{1}{2}^{\circ}$ fra midt i Juli til midt i August og i den Tid været inde i saa godt som alle Fjordene paa denne Strækning.

Naar man tager Hensyn til, at de første af ovennævnte Skibe vare Sejlskibe, og at, med Undtagelse af „Griper“ og „Germania“, Skibene havde helt andre Øjemed at forfølge end at gaa paa Opdagelsesrejser, hvorved der kunde løbes nogen Risiko, saa er det et godt Bevis paa, at Forholdene her ikke kunne være overdrevent vanskelige.

Alle Udsagn stemme derfor ogsaa overens om, at med et Sejlskib kan man nu og da komme ind til Kysten, og at *med et Dampskib kan man gjøre sikker Regning derpaa hvert Aar.*

Min Plan er derfor i Korthed følgende:

En Expedition, bestaaende af 9 Mand, med 3 Baade, Hus til Overvintring og Proviant for 2 Aar m. m., landsættes af en Damp, saasart Isforholdene tillade det: i Juni eller Juli 1891 paa omtrent 70° N. Br., hvor Huset rejses, Forraadene bringes i Sikkerhed, hvorefter Damperen forlader Expeditionen. I Løbet af Sommeren 1891 berejser Expeditionen Farvandene fra 70° Br. nordefter i saa stor en Udstrækning som muligt. Derefter gaaer den i Vinterkvarter, og, naar Isforholdene tillade det, begynde Slæderejserne.

Den næste Sommer, 1892, opretter Expeditionen et Depot, bestaaende af de til den Tid indhøstede videnskabelige Samlinger tilligemed Beretning, hvilket Depot afhentes af den samme Damp, som satte Expeditionen i Land.

Naar Isens Bortgang tillader det, forlader Expeditionen sit Vinterkvarter og gaaer med Baadene og saamegen Proviant som vel muligt sydpaa, undersøgende og kaartlæggende Kysten; den søger saa vidt muligt at være i Angmagsalik i September, hvorfra den hentes med Skib.

Efter saaledes i ganske korte Træk at have givet Hovedplanen for Expeditionen skal jeg tillade mig at fremkomme med følgende Detailler:

I. Angaaende Planen.

Hvor Expeditionens Landsætning skal finde Sted, maa naturligvis for en Del bero paa Isforholdene, men, saafremt det er muligt, vil det være ønskeligt at naa Kap Steward, den sydøstlige Pynt paa Jamesons Island paa Nordsiden af Scoresbys Sund paa omtrent

$70^{\circ} 20'$. Dette vil nemlig være et hensigtsmæssigt Sted for Overvintringen, og Overvintringsstedet maa nødvendigvis ligge ved Landingsstedet, da Hus og Forraad efter Skibets Afgang ikke kunne transporteres af Expeditionen alene.

Jeg anser Kap Steward for det bedste Overvintringssted, fordi det ligger temmelig midt i det Distrikt, som skal undersøges, og som, ifølge Scoresby, har nogenlunde fladt og jævnt Land i Modsætning til den Øst derfor liggende, af Scoresby opkaldte „Liverpool Kyst“, som er stejl, forreven og tildels utilgængelig; det samme er Tilfældet med Sydkysten af Scoresbys Sund. Jamesons Land lover ogsaa et bedre Udbytte i saavel geologisk som botanisk og zoologisk Henseende, idet Scoresby her fandt Bjærgarten bestaaende af Sandsten, Lerskifer og Skiferkul samt lignende Formationer med forsteningsførende Lag, ligesom Dyr- og Plantelivet her var saa righoldigt, at Scoresby bemærker, at denne Egn med Rette bærer Navnet „Grønland“. Endvidere traf Scoresby her mange Ruiner af Eskimoboliger, hvad der jo er en god Borgen for Stedets heldige Beliggenhed med Hensyn til Fangst. Endelig vil den Omstændighed, at Stationen her ligger noget inde i Fjorden eller Sundet, lette Slæderejserne om Vinteren og Foraaret til de indre Forgøinger af disse Fjorde.

Er Expeditionen landsat, gaaer den med Assistance fra Skibet strax i Gang med at rejse og indrette et medbragt Hus til Vinterkvarter og bringe Forraad o. s. v. i Sikkerhed. Derefter forlader Skibet Expeditionen, men oplægger under Udgaende et Depot ved Kap Brewster (hvis det ikke allerede er etableret under Indgaende) for at lette Expeditionen ved dens Rejse sydpaa næste Sommer.

Det næste Aar maa Damperen afhente det af Expeditionen i Løbet af den første Sommer og Vinter indsamlede Materiale samt Efterretninger fra Expeditionen; thi paa Grund af den Proviant, som med en mulig anden Overvintring for Øje, maa føres med Baadene sydpaa, vil der ikke blive Plads til de før omtalte Samlinger. Det vil selvfølgelig ogsaa være en stor Betyggelse for Expeditionen, at Skibet kommer ind for det Tilfælde, at nogen af Expeditionens Medlemmer skulde være bleven syg og vanskelig kunne taale Rejsen sydpaa med Baadene. Hvor dette Depot med Samlingerne skal oplægges, maa nærmere aftales med Skibets Fører under Landsætningen den første Sommer.

Expeditionen berejser derefter i Sommeren 1891 Farvandene omkring Jamesons Land og særlig nord-

efter, saavidt muligt, til omtrent 73° N. Br., Indløbet til Keiser Franz Josephs Fjord, som formentlig vil være en passende Nordgrænse for danske Undersøgelser, da den vil være i Højde mod vore nordligste Kolonier paa Vestkysten, og Undersøgelserne her kunne slutte sig til dem, der ere anstillede af den anden tyske Nordpolsexpedition i 1870. Den yderste Kyst mellem 70° og 73°, „Liverpool-Kysten“, maa anses for tilstrækkelig kaartlagt af Scoresby, medens de indre Farvande, som tidligere omtalt, ikke ere kjendte, og Expeditionen maa derfor navnlig undersøge disse.

Naar Islæget henad Efteraaret begynder, vender Expeditionen tilbage til sit Vinterkvarter ved Kap Steward. Skulde den paa sine Sommerrejser have truffet Indfødte, kan der jo være Tale om at overvinde ved disses Boplads eller ogsaa om at formaa dem til at overvinde ved Kap Steward, da det naturligvis vil være af ganske overordentlig Interesse at lære Sæder, Skikke, Sagn o. s. v. at kjende saa grundig som muligt hos en Folketamme, der, som Tilfældet vil være her, i lange Tider har været uden Forbindelse med sydlige boende Eskimoer. Men dette Spørgsmaal om Overvintringen under de omtalte Forhold vil ikke kunne besvares paa Forhaand, men maa bero paa de stedfindende Omstændigheder.

Saalænge Expeditionen er i Vinterkvarter, benyttes Tiden til at anstille saa mange Undersøgelser i fysisk, geografisk, hydrografisk og meteorologisk Retning, som Forholdene ville tillade, og, saasnart Slæderejserne kunne begynde, fortsættes og kompletteres Undersøgelserne fra Sommeren, navnlig indefter mod Bunden af de herværende, dybe Fjorde, hvor der særlig anstilles Undersøgelser angaaende Indlandsisen.

Saafernt Tiden og Forholdene ville tillade det, føres med Slæderne Depoter sydfor Kap Brewster, muligvis gennem eventuelle Sunde, som fra det Indre af Scoresbys Sund føre ud til Blossesvilles ganske ubekjendte Kyst. Man maa imidlertid passe at være ved Overvintringsstedet, inden Isen bryder op i Scoresbys Sund.

Naar Isens Bortgang i 1892 tillader det, forlader Expeditionen Vinterkvarteret efter at have ordnet det Depot, som skal afhentes af Skibet. Den medtager saa megen koncentreret Proviant, som Baadene, foruden den nødvendige Bagage af Telte, Soveposer, Bøsser, Instrumenter o. s. v., kunne rumme, og gaer sydpaa.

Fra Kap Brewster og ned til Angmagsalik vil det navnlig være Strækningen fra Kap Brewster til Kangerdlugsuak paa 68 $\frac{1}{2}$ ° N. Br., som det vil tage

nogen Tid at undersøge, da det isfrie Land her, efter de yderst sparsomme Oplysninger man har derom, er forholdsvis bredt og rimeligvis indskaaret af dybe Fjorde eller, som før nævnt, maaske Sunde, som staa i Forbindelse med Scoresbys Sund.

Derimod vil det næppe tage lang Tid at undersøge Strækningen fra Kangerdlugsuak ned til Angmagsalik, da Randen af Indlandsisen efter de Oplysninger, som Kaptajn Holm har faaet af Østlænderne ved Angmagsalik, ligger tæt ude ved Kysten, ja, paa det nordlige Stykke træder lige ud i Havet.

Ved Angmagsalik skal Expeditionen hentes med Dampskib, idet man maa gaa ud fra, at den først vil indtræffe her saa sent, at den i det Efteraar ikke kan naa ned til de sydlige Kolonier paa Vestkysten.

2. Expeditionens Sammensætning.

Expeditionen bør bestaa af:

- 1 Chef,
- 1 yngre Søofficer,
- 1 Videnskabsmand (Geolog, Botaniker, Zoolog),
- 4 Matroser (helst med Styrmandsexamen),
- 2 grønlandske Fangere fra Vestkysten.

Det vil være en Betingelse for Expeditionens heldige Udfald, at alle Deltagerne ere kraftige Folk med et godt Helbred, der kunne taale en Del Arbejde og Anstrængelser, idet en Expedition af denne Art vil fordre, at Alle tage personlig Del i alle Arbejder: Roning, Slædetrækning o. s. v. Endvidere vil det være heldigt, om Deltagerne ere vant til Jagt, idet man jo paa Nedturen den anden Sommer maa spare saa meget som muligt paa den europæiske Proviant for at kunne taale en eventuel 2den Overvintring ved Angmagsalik, ifald Expeditionen skulde komme for sent til Skibet, eller dette skulde være forhindret i at komme ind, hvad der jo imidlertid næppe vil være Tilfældet paa den Aarstid, der her er Tale om.

Det kan være nogen Tvivl underkastet, hvorvidt det vil være heldigt eller ej at have Grønlændere med. Thi ligesom det er et Faktum, at disse ere ubetalelige paa saadanne Expeditioner i et Distrikt og under Forhold, som de ere kjendte med, saaledes er det ogsaa givet, at de i flere Tilfælde, hvor de ere komne under ukjendte Forhold, ikke have egnet sig saa godt, navnlig naar det gjaldt en hurtig Fremtrængen under vanskelige Omstændigheder. Men i Betragtning af den store Nytte, som to Grønlændere, der kunne tale Dansk, kunne gjøre Expeditionen som Mellemlid og Tolke overfor en eventuel østgrønlandsk Befolkning, og at de i den heromtalte Expedition ville være fuld-

stændig i Minoritet, samt med den eventuelle 2den Overvintrings Provianteringsspørgsmaal for Øje, anser jeg det for rigtigst at tage dem med. Man har jo ogsaa Exempler fra engelske og amerikanske Expeditioner paa, at Grønlændere, som f. Ex: den bekjendte Hans Hendrik, ogsaa under fremmede Forhold kunne være til stor Nytte.

3. Expeditionens Udrustning.

Til Vinterkvarteret paa Kap Steward maa medføres et Træhus til Beboelse, Kakkellovn, Kul, Lamper, Petroleum o. s. v. Huset, som maa have dobbelt Væg, maa hjemmefra være gjort klar til at opstilles. En grønlandsk Mur af Sten og Tørv sættes omkring det.

Til Proviant og den øvrige Bagage bruges et andet, enkeltvægget Skur, der ligeledes ombygges med Sten og Græstørv paa grønlandsk Vis. Endvidere maa rimeligvis medføres et astronomisk og et magnetisk Observatorium.

Til Sommerrejserne skal Expeditionen bruge 3 Hvalfangerslupper. Disse maa imidlertid bygges med det særlige Hverv for Øje. De kunne være noget kortere, men til Gjængjæld noget bredere end de almindelig benyttede. De skulle være kortere for bedre at kunne manøvrere i Isen, og bredere for at kunne rumme mere. Endvidere skulle de være saa lette, som det af Hensyn til Styrken er muligt, for at kunne tages paa Land eller hales over Isen af de 3 Mand, som komme til at udgjøre Besætningen paa hver Baad. Baadene skulle have Mast, Aarer, Hager, Sejl o. s. v., forarbejdede af udsøgt Materiale. Efter indhentede Oplysninger vil en Baad 22' lang, 6' bred og med en hensigtsmæssig Form, naar den lastes saa meget som muligt, kunne bære omtrent 3500 Pd. Alt i Alt. Beregner man nu Vægten af Mandskab og Bagage til c. 1500 Pd., vil Baaden kunne tage c. 2000 Pd. Proviant, hvad der med en daglig Ration af omtrent 2 Pd. vil være tilstrækkeligt til 1 Aar.

Til Brug paa Vinter- og Foraarsrejserne maa anskaffes 4—5 Slæder i Smag med dem, som af Dr. *Nansen* have været benyttede til hans Rejse over Indlandsisen. Disse Slæder ere lette, bære en Del og synke ikke saa nemt ned i dyb, løs Sne. At gjøre Regning paa at benytte Hunde til at trække Slæderne vil efter min Erfaring fra Vestgrønland ikke være rigtig. Hundene ere nemlig et udmærket Befordringsmiddel, saalænge man kører fra den ene beboede Plads til den anden, og man overalt kan kjøbe Foder til dem eller ogsaa, naar man ved Jagt kan være sikker paa at skaffe dem den tilstrækkelige Føde,

efterhaanden som man kommer frem; men skal man bringe Foder med paa Slæderne og ikke tør gjøre Regning paa tilstrækkeligt Jagtudbytte, da kunne Hundene i gunstigste Tilfælde kun trække Proviant til sig selv for et Tidsrum af 3—4 Dage, medens en Mand med en hensigtsmæssig Slæde, som de ovenfor omtalte, vil kunne trække Proviant til omtrent 6 Uger, foruden Telt, Sovepose, Instrumenter o. l.

Expeditionen maa endvidere medføre Skier, Snesko, Telt, Soveposer, Instrumenter, Geværer, Ammunition, Handelsartikler o. s. v., som ved tidligere Expeditioner.

De to Grønlændere medføre selvfølgelig Kajaker og Fangeredskaber.

4. Expeditionens Proviantering.

Expeditionen bør være provianteret for 2 Aar fra det Øjeblik, den bliver sat i Land paa Kysten. Da Pladsen under Overvintringen 1891—92 ikke vil spille nogen Rolle af Betydning, skal Provianten til det første Aar være saa rigelig varieret som muligt, saa at Expeditionen efter den første Overvintring ikke i nogen Maade kan være medtagen paa Grund af mangelfuld Ernæring, det vil sige, at Provianten maa bestaa af henkogte Sager o. s. v., som, saa vidt muligt, svare til almindelig Levemaade hjemme. En daglig Ration af 3 Pd. i det første Aar maa vistnok være passende, idet man jo kan paaregne nogen Fangst af Sæler, Rensdyr og Bjørne.

Det sidste Aars Proviant maa derimod af Hensyn til Pladsen i Baadene gjøres saa koncentreret som muligt, idet den hovedsagelig maa bestaa af Pemmikan, meat biscuit, Chokolade, Leverpostej o. l. og maa reduceres til, hvad der kan rummes i Baadene, foruden hvad der oplægges i Depoter.

5. Expeditionens Oprejse.

De norske Sælfangere og skotske Hvalfangere, som besøge de Farvande, der her er Tale om, forlade henholdsvis Norge og Skotland i Begyndelsen af Marts for at gaa paa Sælhundefangst omkring Jan Mayen. Før sidst i Juni eller i Begyndelsen af Juli kan der imidlertid næppe være Haab om at komme ind til Kysten, men for at være sikker paa at kunne benytte den første Chance, der tilbyder sig til at slippe gennem Isen, maa Expeditionen være paa Stedet midt i Juni.

Det vilde af flere Grunde være heldigt, om Expeditionen, hvis den skal sættes i Land af en Hvalfanger, kunde gjøre hele Turen med fra Marts Maaned. Men da Fangstskibene ved Begyndelsen af deres Togt, foruden en meget stor Besætning, 40—60 Mand, have

alle Rum fulde af Kul, Proviant m. m., vil det rimeligvis ikke lade sig gjøre tillige for en længere Periode at skaffe Plads til Expeditionens 9 Medlemmer og navnlig ikke til dens Materiel, som vil være til Hinder ombord for al Virksomhed med Hensyn til Fangsten. Expeditionen maatte derfor rimeligvis gaa ombord i Skibet i en Havn paa Island eller det nordlige Norge først i Juni.

Bedre vilde det være, om en Sælfangerdamper blev lejet til Disposition for Expeditionen, saaledes at Damperen slet ikke havde noget med Fangsten at gjøre det Aar. Den kunde da tage Expeditionen ombord i Kjøbenhavn sidst i Maj eller de første Dage i Juni og være til Disposition for Expeditionen i Resten af Saisonen.

Men heldigst for Expeditionen vilde det selvfølgelig være, om den havde sit eget Skib, som uafhængig af andre Faktorer, Fangst og lignende, kunde tage Expeditionen ombord sidst i Maj, landsætte Hus og Forraad paa Kap Steward og være til Disposition Resten af Saisonen, hvorefter Skibet kunde afgaa til Kjøbenhavn for det næste Aar først at afhente Depotet ved Kap Brewster og senere hente selve Expeditionen ved Angmagsalik. Der vilde jo derved kunne vindes ganske anderledes store Resultater, end der kan faaes med en Baadexpedition, navnlig den første Sommer, ved Besejlingen af Fjordene mellem 70° og 73° Br., ligesom den Tid, Expeditionen maa vente, indtil den kommer ind gennem Isen i 1891 og Mellemtiden mellem Afhentningen af Depotet fra Kap Brewster og Afhentningen af selve Expeditionen i 1892, kunde benyttes til hydrografiske og andre videnskabelige Undersøgelser i disse Farvande.

Først paa denne Maade blev Expeditionen fuldstændig frigjort for de Baand, som Hensynet til Rederiet for en af Expeditionen lejet Sælfangerdamper nødvendigvis maa paalægge den.

6. Expeditionens Afhentning.

Den tænkes at finde Sted ved Angmagsalik, og det vil vistnok være heldigst, om „Hvidbjørnen“, tilhørende den kgl. grønlandske Handel, kunde udføre denne. Fangstskibene komme aldrig ind til Kysten paa dette Sted og kjende aldeles Intet til de Indfødte, hvorimod Føreren af „Hvidbjørnen“ rimeligvis vil være en Søofficer, som har været en Del i Grønland og kan saameget Grønlandsk, at han kan gjøre sig forstaaelig for de Indfødte.

Det Tidspunkt, da Expeditionen kan gjøre Regning paa at indtræffe i Angmagsalik, vil naturligvis ikke

være let at bestemme forud, da det jo er afhængigt af saamange Forhold. Men gaaer man ud fra, at Expeditionen kan forlade sit Vinterkvarter i Begyndelsen af Juli, vil Undersøgelsen af Kysten fra Kap Brewster til Kangerdlugsuak — i lige Linje langs Kysten 60 Mil — rimeligvis kunne gjøres paa 6 Uger, og fra Kangerdlugsuak til Angmagsalik — 50 Mil — omtrent 3 Uger. Expeditionen vil derefter indtræffe paa det sidstnævnte Sted sidst i Avgust eller i Begyndelsen af September. „Hvidbjørnen“ vil næppe kunne komme ind til Angmagsalik før ind i September, men Expeditionen maa da vente saalænge og vil altid kunne finde noget at undersøge.

Skulde Expeditionen ikke have naaet Angmagsalik, naar „Hvidbjørnen“ kommer, da maa det jo overlades til dens Fører at bestemme, hvorlænge Forholdene tillade ham at vente dér, og bliver han nødt til at gaa hjem forinden Expeditionens Ankomst, maa han oprette et Depot i Land af henkogt Proviant og stille det under Østlændingernes Beskyttelse. Kommer Expeditionen saa senere, maa den overvintre ved Angmagsalik og den næste Sommer rejse med Baadene sydpaa til Kolonierne paa Vestkysten for at gaa hjem derfra.

Skulde Skibet ikke kunne komme ind til Angmagsalik, maa Expeditionen ligeledes overvintre her og gaa sydpaa næste Sommer.

Overslag.

Instrumenter:

Anskaffelse af ny og Eftersyn og Reparation af gamle . . . . . 2,000 Kr.

Rekvisiter:

Baade med Tilbehør	2000 Kr.
Slæder m. m.	500 —
Huse, Kakkellovne	2300 —
Geværer, Ammunition	1500 —
Lamper, Petroleum	} . . . . . 500 —
Sprit, Olje, Lys m. m.	
Telte	500 —
Sække, Presenninger	300 —
Soveposer	500 —
Kogeapparater	100 —
Kul.	400 —
Værktøj, Tegnerrekvisiter	200 —
Medicin & Lægerrekvisiter	150 —
Forskjelligt	1050 —

10,000 Kr. 10,000 —

At overføre . . 12,000 Kr.

	Overført . .	12,000 Kr.
Proviant:		
Proviant til 9 Mand i 730 Dage à 3 Kr.		
pr. Mand pr. Dag	20,000	—
Honorarer, Udrustning m. m.:		
Honorar for 2½ Aar	23,000	Kr.
Udrustning à 400 Kr.	3,600	—
2 Grønlandere i Kjøbenhavn	1,000	—
	27,600	27,600 —
Uforudsete Udgifter	5,000	—
	Sum . . .	64,600 Kr.

Det foranstaaende Overslag, beregnet for 2½ Aar, er selvfølgelig kun meget løseligt, men selv om enkelte af Underposterne ville blive forskellige fra de beregnede Beløb, vil Hovedsummen, c. 65,000 Kroner, vistnok blive temmelig nær rigtig.

Det vil imidlertid ses, at Overslaget kun angaaer selve Baadexpeditionen og dens Udrustning, medens Op- og Nedturen samt Afhentningen af de indvundne Samlinger ikke ere tagne med.

Efter at have indhentet Oplysninger fra Skotland og efter personlig Konference med forskellige norske Redere for Sælfangere, særlig i Tønsberg og Sandefjord, kan jeg give følgende Meddelelser desangaaende:

De skotske Hvalfangere fordre en saa stor Sum for at landsætte Expeditionen paa Grund af, at deres bedste Fangetid netop falder sammen med den Tid, der er gunstigst for en Fremtrængen til Kysten, at man billigere kan købe et Skib i Norge.

De norske Rederier har jeg stillet følgende Spørgsmaal og faaet de vedføjede Svar. (Gjennemsnitssummer).

- 1) Hvad skal et Skib koste?
40,000 Kr. (ældre) — 100,000 Kr. (nyere
mindre)
- 2) Hvad forlanger Rederiet for at udleje Damperen til Disposition for Expeditionen fra 1. Juni—30. September?
— 40,000 Kroner. —
- 3) Hvad forlanger Rederiet for at hente Expeditionen i en Havn paa Island eller i det nordlige Norge sidst i Maj og landsætte den paa Kap Steward paa Jamesons Island, saa snart Isforholdene tillade det, være den behjælpelig med Opstilling af Hus m. m., hvorefter Damperen forlader Expeditionen?
20—25,000 Kroner.
- 4) Hvad forlanger Rederiet for det næste Aar at afhente et Depot paa Kap Brewster eller et andet Sted, som aftales den første Sommer?
10,000 Kroner,

Endelig har jeg Grund til at antage, at den kgl. grønlandske Handels Udgifter ved Afhentningen af Expeditionen med „Hvidbjørnen“, hvilke Udgifter ville blive at afholde af Expeditionen, ikke ville overstige 10,000 Kroner.

De samlede Udgifter til hele Expeditionen ville som Følge heraf blive omtrent som nedenfor nævnt, eftersom man vælger at købe Skib, leje Skib, eller blot betinger sig Landsætning.

1. Med købt Skib.

Skibet	100,000	Kr. (40,000)
Forandringer og Reparationer	20,000	—
Skibsafgifter, Skjoder m. m.	4,000	—
Hjemførsel fra Norge	4,000	—
Vedligeholdelse, Dokning og Maling m. m.	20,000	—
Hyre og Proviant, 15 Mand i 2 × 5 Maaneder	20,000	—
Reserveproviant og Hyre i Tilfælde af Skibets Overvintring	20,000	—
Kul og Maskinfornødenheder m. m.	20,000	—
Uforudsete Udgifter (10 %)	20,000	—
Ialt Skibet vedrørende	228,000	Kr. (168,000)
Baadexpeditionen	65,000	—
	Totalsum . .	293,000 Kr. (233,000)

2. Med lejet Skib.

Leje af Damperen for første Sommer	40,000	Kr.
Afhentning af Depotet ved Kap Brewster og Afhentning ved Angmagsalik m. m.	30,000	—
Ducører til Skibenes Besætning for at fremme Togtet	15,000	—
Reserveproviant og Leje i Tilfælde af Skibets Overvintring	20,000	—
Uforudsete Udgifter (10 %)	10,000	—
Ialt Skibet vedrørende	115,000	Kr.
Baadexpeditionen	65,000	—
	Totalsum . .	180,000 Kr.

3. Med Landsætning fra et Fangstskib.

Transport til Island (Norge)	3,000	Kr.
Sælfangerdamperen	25,000	—
At overføre	28,000	Kr.

Overført	28,000 Kr.
Afhentning af Depotet ved Kap Brewster og Afhentning af Expeditionen m. m.	30,000 —
Ducører	15,000 —
Uforudsete Udgifter (10 %)	7,000 —
Ialt Skibet vedrørende	80,000 Kr.
Baadexpeditionen	65,000 —
Totalsum	145,000 Kr.

Det er, som før nævnt, indlysende, at Expeditionen vil kunne gjøre størst Nytte, naar den kan beholde Skibet deroppe den første Sommer. Den vil i saa Tilfælde kunne strække sine Undersøgelser over et betydeligt større Areal, end det er muligt for en Baad-expedition alene.

Endvidere ville de indvundne naturhistoriske Samlinger blive betydeligt større, end hvad der med Baad kan transporteres til Vinterkvarteret, og endelig vil der fra Skibet kunne foretages Rækker af Lødninger og Dybhavstemperaturundersøgelser o. l. i Fjordene, hvad der ikke vil blive Tid til paa en Baadexpedition, ialfald ikke i nogen større Maalestok.“

„Kommissionen for de geologiske og geografiske Undersøgelser i Grønland“ — Professor *F. Johnstrup*, Dr. phil., Justitsraad *H. Rink* og Kapt. i Flaaden, Direktør for Søkaartarkivet *C. F. Wandel* — have udtalt sig som følger om Ltnt. Ryders Forslag og Plan:

„Marineministeriet har under 28. Decbr. f. A. tilstillet os et fra Premierløjtenant *Ryder* fremsat Forslag og Planen til en Undersøgelse af Grønlands Østkyst fra 66° til 73° N. Br. i Aarene 1891—92, for at vi skulle udtale os derom. I den Anledning tillade vi os at bemærke følgende:

Hvad Betimeligheden af den omtalte Undersøgelse angaaer, da støtter Løjtenant *Ryder* sig i det nævnte Forslag væsentligst til Kommissionens tidligere Udtalelser derom i 1880 og 1883, og der er i de mellemliggende Aar ikke fremkommet nye Kjendsgjæringer, der kunne bringe os til at forandre de dengang fremsatte Anskuelse om Ønskeligheden af en saadan Undersøgelse og Muligheden af Planens Gjennemførelse.

De Erfaringer, der ere indvundne ved Kaptajn *Holms* Konebaads-Expedition i 1883—85 paa Grønlands Østkyst fra 60—66° N. Br. (se „Meddelelser om Grønland“ IX og X), bekræfte, hvad man tidligere kun havde en Formodning om, nemlig at der til visse

Aarstider kan foretages Landgang paa Østkysten paa dennes sydligere Breder, og det er især herpaa, at Løjtenant *Ryder* baserer den Del af Planen, der angaaer Expeditionens Hjemrejse fra Angmagsalik. Vel er det umuligt at forudse, hvilke Vanskeligheder der kunne frembyde sig ved Udførelsen deraf, da Vind-, Vejr- og navnlig Isforholdene ikke altid ere det ene Aar som det andet; men selv om Expeditionen skulde blive nødt til at tilbringe Vinteren 1892—93 ved Angmagsalik, saa se vi ikke deri nogen væsentlig Ulempe. Følgen deraf vilde da være, at den, ligesom Kaptajn *Holms*, maatte i den paafølgende Sommer gaa med Baadene omkring Kap *Farvel* ned til den sydligste Koloni paa Vestkysten. Derved vilde ikke være noget tabt, forsaavidt der da iblandt andet kunde skaffes yderligere Oplysninger om det Indre af nogle Fjorde, saavel som om de kun lidet kjendte meteorologiske og magnetiske Forhold paa Østkysten, der vilde danne et værdifuldt Supplement til de af Konebaads-Expeditionen indvundne Resultater.

En meget væsentlig Grund til, at vi varmt anbefale det foreliggende Forslag, er, at det er udgaaet fra en Mand, der er nøje kjendt med Vanskelighederne ved en saadan Undersøgelsesrejse fra gjentagne og længere Ophold paa Vestkysten, især fra den sidste Rejse, paa hvilken han var Leder for Expeditionen, der undersøgte de nordligste Partier af Uperniviks Distrikt. Dertil kommer, at Planen ikke er et løst Hastværksarbejde, men er fremgaaet af langvarige og omhyggelige Overvejelser med forskellige Mænd, der ere Autoriteter i Alt, hvad der vedrører Rejser i arktiske Have. Vi finde derfor ingen Anledning til at komme nærmere ind paa Foretagendets Detailler, men skulle kun bemærke, at den foreslaede Anvendelse af Tid, Personer og Materiel efter vor Formening er heldig med Hensyn til den Vægt, man maa lægge paa Undersøgelsen af de forskellige Strækninger.

Vi have Grund til at antage, at Omkostningerne ved en Expedition, som den af Løjtenant *Ryder* foreslaede, ere af ham beregnede saa nøjagtig, som det overhovedet er muligt ved det Slags Foretagender. Der angives i Forslaget 3 forskellige Maader, hvorpaa han tænker sig Expeditionens Landsætning, nemlig enten ved Hjælp af et kjøbt Skib, eller ved et særligt for Expeditionens Formaal lejet Skib, eller ved at benytte en Hvalfanger til Ilandsætningen.

Ved Overvejelse af, hvad der kan tale for det ene eller andet af disse Alternativer, anse vi det andet, at leje et Skib, for det heldigste, og i saa Fald er Udgiften kalkuleret til ialt 180,000 Kr. Da Expe-

ditionen maa foretage alle de i Overslaget nævnte Anskaffelser i Finantsaaret 1890—91, naar den skal kunne afgaa herfra i Foraaret 1891, vil hele den

kalkulerede Udgift kunne fordeles paa 3 Aar, nemlig paa 1890, 1891 og 1892, med et aarligt Beløb af 60,000 Kr.“

Om Østgrønlandernes Rejser og deres Fremtidsudsigter.

Af V. Garde, Premierløjtnant i Flaaden.

Foruden Grønlands Vestkyst fra Kap Farvel til omtrent $74\frac{1}{2}^{\circ}$ N. Br. regnes, som bekjendt, ogsaa Grønlands Østkyst fra Kap Farvel til 66° N. Br. som staaende under dansk Overhøjhed. Medens Vestkystens c. 10,000 Eskimoer staa i et ganske ejendommeligt Forhold til Danmark, idet de i enkelte Retninger ere fuldstændig afhængige af Moderlandet, medens det danske Herredømme i andre Retninger mere maa betragtes som et Slags Protektorat, er Østkystens Befolkning endnu fuldstændig fri, af den simple Grund, at de Vanskeligheder, der hidtil have frembudt sig ved at give sig nærmere i Lag med Østkysten, langt have overgaaet de mulige Goder, en Kolonisation kunde bringe. Taler man imidlertid om Højhedsret over denne Del af Landet, maa man vel ogsaa betragte dets Beboere som staaende under sig, og til vore Medbrødre under den danske Krone maa vi da regne Østgrønlands Beboere — en lille Samling Mennesker, hvoraf Størsteparten staaer de gamle Stenalderfolk saa nær, at Brugen af Jærn først i de senere Aar er bleven almindelig hos dem.

Østgrønlands Befolkning bestod, da den danske Konebaadsexpedition under Kaptajn Holms Ledelse for 5—6 Aar siden undersøgte Landet, af 400 Mennesker med Hovedopholdssted i Angmagsalik-Distriktet paa $65\frac{3}{4}^{\circ}$ N. Br. (se Kaartet til Doctor Nansens Beretning i dette Tidsskrifts 10de Bind, Hefte III—IV, 1889), og halvandet Hundrede Mennesker fordelte over Strækningen Igdlouarsuk—Tingmiarmiut. Mellem Kap Farvel og Tingmiarmiut ($62\frac{3}{4}^{\circ}$ N. Br.), en Strækning paa 50 Mil, og mellem Igdlouarsuk og den sydligste Boplads i Angmagsalik-Distriktet, en Strækning paa 35 Mil, er Kysten ubeboet, og det Samme synes at være Tilfældet med Kysten nordfor Angmagsalik-Distrikt. Vel fandt den engelske Rejsende Clavering i 1823 en enkelt, lille Eskimostamme højt oppe paa Østkysten, omtrent paa 74° N. Br., men, skjønt Kysten flere Gange senere har været besøgt, og man har søgt efter Eskimoer, har man ingen fundet, og den rime-

ligste Antagelse synes næsten at være, at Stammen efterhaanden er uddød. Anskuelserne ere imidlertid delte herom; Løjtnant Ryder, der jo forhaabentlig om et Aar skal gjøre disse Egne til Gjenstand for en grundig Undersøgelse, har ikke opgivet Haabet om at finde denne fuldstændig isolerede Stamme, og maatte det lykkes ham, vilde det sikkerlig være af den allerstørste Interesse.

Vi vende os imidlertid fra denne for en stor Del endnu fuldstændig ukjendte nordlige Østkyst til den sydligere Del for dér at dvæle ved enkelte ret ejendommelige Forhold.

Naar man rejser langs Grønlands sydlige Østkyst og kikker lidt indenfor i de talrige og paa vilde Naturskønheder saa rige Fjorde, opdager man snart, at den majestætiske Ensomhed, der nu hviler over udstrakte Strækninger af Kysten, og som for det overfladiske Blik synes at have maattet herske dér i umindelige Tider, i Virkeligheden er af langt yngre Dato. Adskillige af de smaa græsbevoxede Pletter, man passerer — og der er flere af dem, end man efter Kystens strænge Hovedfysiognomi skulde vente at træffe — kunne nemlig opvise gamle Hustomter og Begravelsespladser af eskimoisk Oprindelse, hvilke vidne om, at der langs den største Del af Østkysten har hersket et Liv som det, man nu kun træffer paa de tættest befolkede Strøg af den. Blader man de gamle Beretninger om Østgrønland igjennem, finder man ligeledes i dem Vidnesbyrd om et ganske anderledes Liv paa Østkysten i gamle Dage end nu, enten Beskrivelserne saa hidrøre fra de ganske faa Evropæere, som have færdedes her, eller fra Østlændinger, der under deres Besøg paa den sydligste Vestkyst paa Evropæernes Opfordring have fortalt om deres Lands Mærkværdigheder. Den forsvundne Befolkning er imidlertid ikke uddød, men Rygterne om de lykkeligere Livsvilkaar paa den koloniserede Vestkyst have bevæget den til at vende Fædrenekysten Ryggen og udvandre til Vestkysten for snart derefter at give sig Kristendommen